

Täysistunto

Tiistai 8.10.2024 klo 14.00—19.26

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientien jälkeen. — Tämän esittelyn tekee ministeri Ranne. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.00 **Liikenne-, viestintä- ja sisäministeri Lulu Ranne** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä olevalla hallituksen esityksellä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia. Esityksellä pannaan toimeen useampia hallitusohjelman maahanmuuttopoliittisia kirjauksia. Ne liittyvät säilöönottoa ja maahantulokieltoa koskevaan sääntelyyn sekä tavoitteeseen sisällyttää paluudirektiivin mahdollistamat tiukennukset kansalliseen lainsäädäntöön. Esitettävillä muutoksilla pyritään tehostamaan laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistamista ja turvaamaan paremmin yleinen järjestys ja turvallisuus sekä kansallinen turvallisuus yhteiskunnassamme.

Hallitus esittää ensinnäkin muutoksia säilöönottoa koskevaan sääntelyyn. Laissa mahdollistettaisiin henkilön säilöönotto yleisen järjestyksen ja yleisen turvallisuuden perusteella. Lisäksi esitetään mahdollisuutta jatkaa säilöössäpitoa nykyisen kuuden kuukauden sijaan 12 kuukaudella tietyissä maasta poistamiseen liittyvissä tilanteissa. Näissä tilanteissa säilöössäpidon enimmäiskesto voisi näin ollen olla 18 kuukautta.

Uutena lakiin lisättäisiin mahdollisuus jatkaa säilöönottoa kuudella kuukaudella ennen maastapoistamispäätöksen tekemistä yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. Säilöönottoa koskevat uudistukset tukisivat tavoitetta tehostaa kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamista. Käytännössä vain säilöönnotolla voidaan maastapoistamishetkellä tehokkaasti varmistaa sellaisen ulkomaalaisen läsnäolo, joka vastustaa palauttamista. Säilöönottoa koskevilla uudistuksilla varaudutaan tilanteisiin, joissa maasta ollaan poistamassa esimerkiksi terrorismirikokseen syyllistynyttä henkilöä, jonka maasta poistaminen viivästyy.

Arvoisa puhemies! Toisena uudistettavana sääntelykokonaisuutena käsillä olevassa esityksessä on maahantulokieltoa koskeva sääntely. Muutokset koskisivat erityisesti mahdollisuutta enintään 15 vuoden määräaikaisen maahantulokiellon määrittämiseen ja toistaiseksi voimassa olevan maahantulokiellon määrittämiseen ilman rikostuomiota silloin, kun kyse

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

on kansallisen turvallisuuden vaarantamisesta. Lisäksi esitetään kokonaisharkinnan rajamista tietyiltä osin maahantulokieltoa määrättäessä. Enintään 15 vuoden määräaikainen maahantulokielto olisi yhtä pitkä kuin jo nyt unionin kansalaiselle ja hänen perheenjäsenelleen määrättävän maahantulokiellon enimmäispituus. Muutoksen johdosta ulkomaalaiselle määrättävän maahantulokiellon pituus saataisiin tietyissä tilanteissa vastaamaan paremmin teon vakavuutta.

Turvallisuusviranomaiset ovat jo pitkään pitäneet esillä mahdollisuutta oleskeluluvan peruuttamiseen ja maahantulokiellon määräämiseen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä kansallisen turvallisuuden perusteella myös sellaisessa tilanteessa, jossa ulkomaalainen oleskelee Suomen ulkopuolella. Nyt tämä uudistus esitetään sisällytettäväksi ulkomaalaislakiin. Jatkossa viranomaisilla olisi paremmat valmiudet estää sellaisten Suomen oleskeluluvan omaavien ulkomaalaisten pääsy Suomeen ja muualle Schengen-alueelle, jotka voivat muodostaa vakavan uhkan kansalliselle turvallisuudelle. Kyse voi olla esimerkiksi henkilöistä, jotka ulkomailla oleskellessaan ovat osallistuneet terroristiseen toimintaan tai ovat jollain tavoin tukeneet terroristista toimintaa.

Arvoisa puhemies! Kolmantena uudistuksena lakiin esitetään sisällytettäväksi Euroopan unionin paluudirektiivin mahdollistamat tiukennukset ja parhaat käytänteet, jotka tukevat hallituksen tavoitteita tiukentaa turvapaikkapolitiikkaa. Tällaiset muutosehdotukset liittyvät esimerkiksi säilöönoton enimmäiskeston pidentämiseen — josta oli puhetta jo aiemmin — ja pakenemisen vaaran arviointiin, paluudirektiivin hätätilanteeseen ja kokonaisharkinnan rajoittamiseen tietyissä maahantulokiellon määräämistilanteissa. Lisäksi viime lainsäädäntökaudella unionin toimielimissä pöydälle jääneestä paluudirektiiviä koskevasta komission ehdotuksesta on tunnistettu joitain muutosmahdollisuuksia, kuten pakenemisen vaaran arviointiperusteet ja ulkomaalaisen velvoite tehdä yhteistyötä viranomaisien kanssa. Nämä muutokset voidaan tehdä jo nykyisen paluudirektiivin puitteissa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan olevan vain vähän vaikutusta sellaisiin ulkomaalaisiin, jotka noudattavat yhteiskunnan sääntöjä ja määräyksiä, kuten velvoitetta poistua maasta. Ehdotukset kohdistuisivat yhteiskunnalle vaarallisiin rikollisiin ja henkilöihin, jotka kieltäytyvät tekemästä yhteistyötä viranomaisien kanssa. Ulkomaalaislain muutokset turvaavat yleistä järjestystä ja turvallisuutta ja kansallista turvallisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten mennään puhujalistaan. Muistutan, että meillä on tosiaan kokonaisaikamääre 45 minuuttia, eli varttia vaille kuusi sitten lopetellaan. — Ja edustaja Garedew, olkaa hyvä.

17.05 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Hyviä uutisia: hallitusohjelman mukaiset maahanmuuttopolitiikan parannukset jatkuvat jälleen. Nyt eduskuntaan annettujen ulkomaalaislain muutosten tavoitteena on turvapaikkajärjestelmän hyväksikäytön ehkäiseminen, laittomasti maassa oleskelevien tehokkaampi poistaminen sekä kansallisen turvallisuuden parantaminen.

Nyt tällä hallituksen esityksellä on tarkoitus puuttua useampaan eri epäkohtaan. Ensinnäkin maasta poistamiseen liittyvissä tilanteissa säilöönoton enimmäiskesto pidennetään 12 kuukaudesta 18 kuukauteen. Lisäksi jatkossa maksimiaikaa voitaisiin pidentää 12 kuukaudella aiemman 6 kuukauden sijaan jo ennen maastapoistamispäätöksen tekemistä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä kansallisen turvallisuuden takaamisen perusteella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

Muutenkin lakiin lisätään mahdollisuuksia ottaa henkilö säilöön yleisen järjestyksen varmistamiseksi. Riittävän pitkä säilöönottomahdollisuus takaa sen, että maasta poistamista vastusteleva henkilö on varmasti löydettävissä sillä hetkellä, jolloin viranomaiset toteuttavat maasta poistamisen, vaikka palautusprosessi etenisi hitaasti esimerkiksi asiakirjojen hankkimisen viiveistä johtuen.

Toiseksi hallitus uudistaa maahantulokieltoa koskevan sääntelyn. Muutoksilla tehostetaan maahantulokieltojen määräämistä ja annetaan vahva viesti siitä, että maahanmuuttosääntöjen rikkojat eivät ole tervetulleita EU-maihin. Lakiin lisätään myös 15 vuoden maahantulokielto. Nykyisessä vaihtoehdot ovat vain viiden vuoden määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva kielto. Mikäli ulkomaalaisen katsotaan aiheuttavan vakavan uhan kansalliselle turvallisuudelle, hänelle voidaan sen perusteella jatkossa määrätä toistaiseksi voimassa oleva maahantulokielto myös ilman sitä, että häntä on tuomittu mihinkään rangaistukseen. Lisäksi maahantulokielto voidaan tulevaisuudessa määrätä myös, vaikka henkilö ei juuri sillä hetkellä oleskelisi Suomessa. Näin saadaan estettyä jo ennalta esimerkiksi terroristiseen toimintaan osallistuneiden maahantulo.

Edellä mainittujen lakimuutosten lisäksi esityksellä saatetaan voimaan muun muassa EU:n paluudirektiivin kirjauksia ja parannetaan muutenkin Suomen viranomaisten toimintamahdollisuuksia sekä maahanmuuttoon liittyviin turvallisuushyönteisiin varautumista.

Arvoisa puhemies! Esitys vaikuttaa siis juuri niihin ulkomaalaisiin henkilöihin, jotka eivät kunnioita sääntöjä eivätkä viranomaisia tai aiheuttavat suomalaisille vaaraa. Tähän asti turvapaikkapolitiikka on ollut aivan liian löperöä, ja vihervasemmisto omalla vastuuvuorollaan vielä lisäsi paperittomien palveluita, jotta laittomasti — eli ilman lupaa ja väärin perustein — maassa olevilla olisi täällä mahdollisimman mukavat oltavat. Onneksi tämä hallitus on päättänyt pistää Suomen ja suomalaisten hyväksikäytölle nyt stopin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, poissa. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

17.10 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuuksia ottaa ulkomaalainen säilöön yleisen järjestyksen ja yleisen turvallisuuden vaarantamisen vuoksi sekä säilöönoton enimmäiskeston pidentämistä. Maahantulokieltoa koskeva sääntely uudistettaisiin. Lakiin lisättäisiin säännökset myös pysyvän oleskeluluvan peruuttamisesta ja maahantulokiellon määräämisestä Suomen ulkopuolella oleskelevalle henkilölle, joka vaarantaa yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta taikka kansallista turvallisuutta. Ehdotetulla lailla täydennettäisiin myös Euroopan unionin paluudirektiivin kansallista täytäntöönpanoa sisällyttämällä lakiin eräitä tiukennuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys koskee ulkomaalaislain muutosta ja liittyy hallituksen ja etenkin perussuomalaisten maahanmuuttopoliittisiin tavoitteisiin, jotka tehdään turvallisuuden lisäämiseksi. Keskeisenä tavoitteena on tehostaa kielteisen oleskelulupapäätöksen saaneiden henkilöiden palautuksia lähtömaihin ja nopeuttaa maasta poistumisia. Tämä esitys sisältää useita toimenpiteitä, kuten säilöönoton laajentamisen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden perusteella sekä vakaviin rikoksiin syyllistyneiden osalta. Säilöönottoa esitetään pidennettäväksi nykyisestä kuudesta kuukaudesta 12 kuukauteen tietyissä tapauksissa.

Esitys liittyy hallituksen ohjelmaan Vahva ja välittävä Suomi, jonka mukaan ulkomaalaisten säilöönottoa pyritään kehittämään ja laajentamaan osana maahanmuuttopoliittisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

toimia. Muutokset liittyvät erityistilanteisiin, joissa maahanmuuttoa voidaan hyödyntää hybridi vaikuttamisessa, ja lainsäädäntöä pyritään päivittämään vastaamaan näihin haasteisiin. Lakimuutoksen taustalla on myös sisäministeriön selvitys vuodelta 2022, jossa on tarkasteltu säilöönoton tarpeellisuutta yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi vastaanottokeskuksissa ilmenneiden ongelmien pohjalta. Esityksessä mainitaan, että aikaisemmat tapaukset, kuten vastaanottokeskuksissa vuosina 2015—2016 tapahtuneet häiriöt, osoittavat tarpeen säilöönotolle. Lisäksi turvallisuusviranomaisen arjessa on paljon haasteita käännytysten suhteen palauttamisen ajankohdan lähestyessä tai sen aikana. Kiinniotoilla ja säilöönoton pidennyksellä turvataan muun muassa poliisin resursseja tarkoituksenmukaisempiin tehtäviin.

Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan otettavan käyttöön Euroopan unionin paluudirektiivin mahdollistamat tiukennukset ja parhaat käytänteet, jotka tukevat hallituksen tavoitteita tiukentaa turvapaikkapolitiikkaa. Euroopan komissio on todennut paluudirektiivin kansallisen täytäntöönpanon olevan Suomen osalta moitteetonta, mutta direktiivin kansallista täytäntöönpanoa ja mahdollisia täydennystarpeita läpikäytessä on noussut esiin joitakin tiukennus- ja muutosmahdollisuuksia.

On huomioitava, että säilöönotto on niin sanottu viimeinen keino, kun muut vaihtoehdot eivät ole toimivia. Tavoitteena on varmistaa, että palautusprosessit toteutetaan tehokkaasti ja turvallisesti ja samalla taataan asiallinen kohtelu kaikille osapuolille.

Arvoisa rouva puhemies! Lausuntoja saatiin tähän hallituksen esitykseen 32 kappaletta. Esityksestä annettu lausuntopalaute oli sisällöltään eriävää, mutta turvallisuusviranomaiset kannattivat esitystä yleisesti ja katsoivat sen tehostavan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen mahdollisuuksia sekä parantavan kansallista turvallisuutta.

Poliisihallitus ja Rajavartiolaitos pitivät kannatettavana poliisi- ja rajavartiolaitosviranomaisen toimivallan lisäämistä maasta poistamista ja maahantulokieltojen määräämistä koskevissa asioissa. Toimivallan laajennuksen nähtiin vähentävän turvaamistoimien käyttöä ja sujuvoittavan toimintaa.

Muun muassa suojelupoliisi katsoi, että lakiin tulisi lisätä vielä mahdollisuus määrätä ulkomailla oleskelevalle ulkomaalaiselle maahantulokielto kansallisen turvallisuuden vaarantamisen perusteella myös silloin, kun henkilöllä ei ole minkäänlaista lupahistoriaa Suomessa. Suojelupoliisin mukaan tiedustelutiedon perusteella määrättävän maahantulokielon lisäämisellä lakiin pystyttäisiin estämään ennakolta esimerkiksi tunnettujen ja ulkomailla tuomittujen terroristien tai vierastaistelijoiden tulo Suomen sekä EU:n alueelle ja Schengen-alueelle.

Muutoksissa on kyse paitsi kansalliseen harkintaan perustuvista muutoksista myös paluudirektiivin ja vastaanottodirektiivin täytäntöönpanon täydentämisestä. Säilöönottoa ja maahantulokieltoa koskevat säännökset tehostaisivat vapaaehtoista maasta poistumista ja viranomaistoimin tapahtuvaa maasta poistamista sekä tarjoaisivat nykyistä paremmat keinot turvata yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi, esityksen tarkoituksena on suojella Suomen kansallista turvallisuutta ja varmistaa, että maahanmuuttoprosessit toimivat tehokkaasti. Toimet ovat läpinäkyviä, ja johdonmukaiset palautuskäytännöt edistävät maahanmuuttajan oikeusturvaa sekä laillisten prosessien noudattamista. Siksi tämä hallituksen esitys on kannatettava.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

17.15 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä esitetään useita muutoksia ja täsmennyksiä ulkomaalaislakiin. Osa muutoksista on kannatettavia, mutta joukossa on myös ongelmallisia esityksiä, joihin varmasti palataan hallintovaliokunnan myöhemmässä käsittelyssä huomioiden jo annettu lausuntopalaute.

Merkittävä osa muutoksista liittyy EU:n paluudirektiiviin ja vastaanottodirektiiviin, niiden soveltamiseen nykyistä laajemmin kansallisesti.

Esitys sisältää myös muutoksia, joilla varaudutaan EU:n niin sanotun maahanmuuttopaktin toimeenpanoon, joka unionin jäsenvaltioilla on edessään tulevana vuosina. Käsitellen ja kommentoin tätä hallituksen esitystä sen laajuuden vuoksi nyt vain eräiltä osin tässä rajallisessa ajassa.

Yleisellä tasolla on syytä todeta, että turvapaikkaprosessi voi toimia vain, jos myös kielteisillä päätöksillä voidaan antaa. Tällöin oikeusprosessin päätöksenä on todettu, ettei henkilöllä ole oikeutta turvapaikkaan Suomessa. Kielteisillä päätöksillä taas on merkitystä vain, jos ne voidaan myös panna toimeen. Kielteisen päätöksen saaneiden palauttaminen on siis välttämätön osa toimivaa turvapaikkajärjestelmää myös Suomessa. Samalla kielteisen päätöksen saaneita henkilöitä palautettaessa tulee varmistua, ettei ihmisiä palauteta kansainvälisten sopimusten palautuskiellon tarkoittamiin olosuhteisiin. Hallituksen esityksen tavoite sujuvista ja toimivista palautuksista on siten kannatettava. On tärkeää käydä huolella läpi valiokunnassa esitetyt toimenpiteet, jotka voivat tätä tavoitetta toimivista palautuksista tukea.

Pidän hallituksen esityksessä oikeansuuntaisina myös eräitä muutoksia, jotka tukevat yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Jo nyt EU:n sääntelyyn perustuva lainsäädäntömme mahdollistaa kansallisen turvallisuuden säilöönnottoperusteena, mutta ei yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Euroopan unionin komission ehdotus uudelleen laadituksi paluudirektiiviksi lähtee siitä, että myös yleinen järjestys ja turvallisuus voivat toimia perusteena säilöönnotolle. Tarve muutokselle on ilmennyt myös eletyssä elämässä. Esimerkiksi poliisi on jo aiemmin tuonut esiin, että vastaanottokeskuksessa huomattavaa ja toistuvaa häiriötä yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle aiheuttanut henkilö pitäisi voida ottaa arvionsa perusteella myös säilöön. Kyse on tässä esimerkissä paitsi vastaanottokeskuksen muiden asukkaiden myös henkilökunnan turvallisuudesta. Näidenkin muutosten täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta on syytä varmentua valiokunnan käsitellessä lakikokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle kautensa aikana jo useita ulkomaalaislain muutoksia, eikä tämä esitys taida olla tämän vaalikauden viimeinen. [Juho Eerola: Ei takuulla!] Valitettavasti se tapa, jolla hallitus on näitä muutoksia valmistellut, ei ansaitse pelkkää kiitosta. Lakiehdotuksia on valmisteltu myös hyvin lyhyillä lausuntoajoilla poiketen vakiintuneesta, vähintään kuuden viikon lausuntoajasta. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt asiaan lausunnoissaan huomiota. Hallituksen lainvalmistelun heikoudeksi on laskettava myös tosiasia siitä, että ulkomaalaislain muutoksia on pilkottu useisiin esityksiin. Niin ikään perustuslakivaliokunnan mukaan laajojen lainsäädäntökokonaisuuksien pilkkominen pienempiin osauudistuksiin on omiaan heikentämään eduskunnan edellytyksiä saada tarpeellista tietoa ja arvioida kokonaiskuvaa hallituksen uudistuksista.

Jatkuva paloittaisten muutosten tuominen, toteuttaminen aiheuttaa niin ikään vaikeuksia myös ulkomaalaislakia soveltaville viranomaisille. Kehotankin hallitusta kuuntelemaan tätä painavaa kritiikkiä ja parantamaan ajamiensa lakimuutosten valmistelua, sillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

valitettavasti kyse ei ole vain ulkomaalaislakiin liittyvistä lainsäädännön valmistelun ongelmista, vaan käsitykseni mukaan laajemmasta hallituksen toimintatavasta.

Vastaava tilanne on käsillä muun muassa kansalaisuuslain käsittelyssä, joka on jaettu kolmeen osaan — ensimmäisen kokonaisuuden olemme täällä eduskunnassa jo käsitelleet. Tähän toimintatapaan ja menettelyyn olisi nyt saatava käännettä aikaiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

17.20 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa on hallituksen esitys ulkomaalaislain muuttamisesta. Esitys on osa Orpon hallituksen laajaa maahanmuuttopolitiikan kokonaisuudistusta. Ulkomaalaisen henkilön säilöönoton mahdollisuuksia parannetaan, mikäli henkilö on vaaraksi yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle. Esimerkiksi säilöönoton enimmäispituusajaa pidennetään tuntuvasti ja mahdollistetaan pysyvän oleskeluluvan peruuttaminen sekä maahantulokielto Suomen ulkopuolella oleskelevalle henkilölle, joka vaarantaa yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta taikka kansallista turvallisuutta. — Erittäin tervetulleita toimenpiteitä.

Säilöönottoa paremmin mahdollistavalla lainsäädännöllä pyritään tehostamaan palauttamispolitiikkaa. Palautusten on toimittava, tai muuten henkilöt jäävät maahan luvattomasti. He pakoilevat virkavaltaa, ja heillä on suuri vaara joutua rikosten polulle, kun he eivät voi enää toimia yhteiskunnassa laillisesti. Esitys täsmentää siksi myös jo olemassa olevaa pakenemisen vaaran määritelmää laissa merkittävällä tavalla, ja sen yhteyttä säilöönoton edellytyksenä vahvistetaan.

Esityksen perimmäisenä ajatuksena onkin juuri turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Huonolaatuinen ja heikosti hallittu maahanmuutto on Suomelle haitaksi. Se on fakta. Lauseuntopalautteesta käy ilmi, että nimenomaisesti turvallisuusviranomaiset kannattivat esitystä ja pitivät uudistuksia hyvinä ja tarpeellisina. Heidän arvionsa painaa vaakakupissa erittäin paljon.

Palautusten lisääminen on koko Euroopan unionin yhteinen tavoite, jolla pyritään parempaan maahanmuuttopolitiikkaan koko unionin alueella. Nytkin tehtävät kansalliset uudistukset ovat EU-lainsäädännönkin mukaan täysin mahdollisia, ja yksi Suomen avaintavoitteesta EU:n vaalikaudelle 24—29 on juurikin palautuspolitiikan tehostaminen. Etenemme siis täysin sovitulla linjalla.

Arvoisa puhemies! Suomessa ja laajemminkin Euroopassa on herätty heikkotasaisen maahanmuuton ongelmiin. Kuka muistaa vielä Ylen raportin vuodelta 2016, minkä mukaan pakolaisiin satsattu raha palaa takaisin nopeasti ja lähes kaksinkertaisena? Tällaisilla naurettavilla väitteillä pyrittiin hakemaan yleistä hyväksyntää löperölle maahanmuuttopolitiikalle, ja monellehan tämä menee vielä läpi tänäkin päivänä.

Nyt julkisuudessaakin on äänensävy muuttunut, ja tutkimukset sekä käytännön kokemukset pitkin Eurooppaa kertovat vakavista ongelmista paitsi taloudellisesti myös sosiaalisesti. Tiesimme jo takavuosina, että monet Suomeen tulleet henkilöt eivät olleet oikeita pakolaisia, vaikka he tulivat Suomeen turvapaikkaa hakemaan. Näistä henkilöistä edelleen osa on Suomessa joko vuosien valituskierteessä turvapaikkapäätöksestään tai laittomasti tiellä tietämättömällä.

Ehkäistäksemme niitä ongelmia, joita näemme pitkin Eurooppaa, on meidän kyettävä tiukempaan maahanmuuttopolitiikkaan pitääksemme suomalaiset turvassa. Mikäli henkilöllä ei ole pätevää syytä olla Suomessa, hänen on syytä palata lähtömaahansa takaisin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

Joutilainen oleskelu synnyttää vääränlaista liikehdintää, josta on esimerkkejä nähtävissä sekä kotimaassa että ulkomailla etupäässä sosiaalisessa mediassa. Valtamedia yrittää edelleenkin jarrutella totuuden paljastumista, koska onhan se selvää, että väärässä olemisen tunnustaminen ottaa kipeää.

Arvoisa puhemies! Istuva hallitus ei toimi kerätäkseen tyyliä vaan jatkaa määrätietoisesti maahanmuuttopolitiikkamme korjaamista ja sen viemistä oikeaan suuntaan kansallisen turvallisuutemme tähden. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas.

17.25 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa on hallituksen loistava esitys ulkomaalaislain muuttamisesta. Kyseessä on jälleen yksi jo hallitusneuvotteluissa sovittu maahanmuuttopolitiikan kiristystoimenpide, jolla pyritään tehostamaan laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistamista, turvaamaan paremmin yleinen järjestys, yleinen turvallisuus sekä koko kansallinen turvallisuus.

Esityksen pihvinä on se, että hallitus lisää mahdollisuuksia ottaa ulkomaalainen säilöön, mikäli hänestä on vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Esityksen mukaan säilönoton enimmäiskesto voidaan pidentää 12 kuukaudesta 18 kuukauteen eli puoleentoista vuoteen tilanteissa, joissa kysymys on henkilön maasta poistamisesta. — Tässä kohtaa voisin sanoa ääriäsemälle, että tämä koko esitys on siis täysin EU:n lainsäädännön kanssa linjassa, joten tästä ei kannata sen enempää pulista. Yhteistyöhön vaan, kiitos.

Esitys on loistava esimerkki siitä, miten tehdään turvallisempaa Suomea. Runoutta korvilleni on, että esitys mahdollistaisi myös säilönoton enimmäiskeston pidentämistä ennen maastapoistamispäätöksen tekemistä 6 kuukaudesta 12 kuukauteen yleiseen järjestykseen ja yleiseen turvallisuuteen sekä kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. On aina tietenkin olemassa vaara, että esimerkiksi pakkopalautuksen kohteeksi joutuva henkilö alkaa pakoilemaan viranomaisia palautuksen välttämiseksi. Tällaiset laittomasti maassa oleskelevat henkilöt, joiden olinpaikasta tai tekemisistä viranomaiset eivät tiedä mitään, ovat itsessään turvallisuusriski. Tämäkin on se kylmä fakta: meillä kaikilla on muistissa, mitä esimerkiksi aikoinaan Turussa tapahtui.

Arvoisa puhemies! Tärkeä uudistus tehdään myös maahantulokieltoa koskevaan sääntelyyn. Lakiin esitetään lisättäväksi säännökset pysyvän oleskeluluvan peruuttamisesta ja maahantulokiellon määrittämisestä Suomen ulkopuolella oleskelevalle henkilölle, joka vaarantaa yleistä järjestystä tai yleistä turvallisuutta taikka kansallista turvallisuutta. Lisäksi lakiin lisättäisiin mahdollisuus määrätä kolmannen maan kansalaiselle määräaikainen maahantulokielto 15 vuodeksi. Nykyisellään laki mahdollistaa enintään viiden vuoden määräaikaisen ja toistaiseksi voimassa oleva maahantulokiellon.

Tällaiset uudistukset olisi toki pitänyt tehdä jo vuosia sitten. Olen erityisen tyytyväinen, että ne nyt toden totta tehdään. Tämä on sitä parasta turvallisuuspolitiikkaa, mitä tiedän. Tässä lähetekeskustelussa käsiteltävä esitys on nimenomaan todella hyvä esimerkki loistavasta ja vastuullisesta maahanmuuttopolitiikan korjaamisesta. Tätä on odotettu.

Viime aikoina, ikävä kyllä, yhä vain kuullaan sinisilmäistä puhetta, että kova maahanmuuttopolitiikka on Suomelle jokin mainehaitta ja vähentää houkuttelevuuttamme työperäiselle maahanmuutolle. Minun on hieman vaikea ymmärtää sitä logiikkaa, millä heikotasoisen tai jopa turvallisuusuhkia aiheuttavan maahanmuuton vaikeuttaminen, siis turvallisuuden lisääminen Suomeen, vaikuttaisi mitenkään negatiivisesti asianmukaisesti Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

nessa oleskelevien ulkomaalaisten työntekijöiden tai opiskelijoiden elämään. [Juho Eerola: Ei mitenkään!] Yhtä lailla kysymys on heidänkin turvallisuutensa takaamisesta. Minun nähdäkseni turvattomuus ja maahanmuutosta johtuvien ongelmien käsiin räjähtäminen ovat juuri niitä kansainvälisiä mainehaittoja, joista ennen lintukotonakin tunnettu länsinaapurimme Ruotsi tänä päivänä, ikävä kyllä, kärsii. Viisautta on välttää Ruotsin tie.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kiitän sisäministeri Rannetta ja totean, että on todella hienoa elää ja hengittää nykyhallituksen maahanmuuttopolitiikkaa. Nyt tehdään oikeita asioita Suomen ja suomalaisten turvallisuuden eteen. Toivotan puolestani esityksen erittäin tervetulleeksi valiokuntakäsittelyyn. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.30 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron etukäteen siksi, että arvelin, että tässä keskustelussa mennään jonkun verran itse tämän lakiesityksen ulkopuolelle ja ryhdytään laajempaan maahanmuuttokeskusteluun, jollaisia puheenvuoroja ainakin pari kappaletta ollaan jo kuultu. Haluan kuitenkin kiittää ministeri Rannetta ja edustaja Peltosta asiallisista puheenvuoroista, joissa selvitettiin tämän lakiehdotuksen sisältöä. Minusta tässä pääosin on asioita, joita esimerkiksi itse en pystynyt tukemaan, mutta aivan kuten edustaja Peltonen totesi, on syytä käydä valiokunnassa vielä tarkasti läpi näitä kysymyksiä. Tässä on ollut monia pieniä muutoksia ulkomaalaislakiin, ja on ollut vaikea hahmottaa, mikä tämä kokonaisuus kaiken kaikkiaan tulee olemaan lopulta. Maahanmuutto kaiken kaikkiaan on asia, joka — niin kuin olemme havainneet ja näemme jatkuvasti yhteiskunnassa — herättää kovasti tunteita.

Julkisessa keskustelussa olen huomannut, että käsitteet menevät vilisemällä sekaisin. Puhutaan ulkomaalaisesta, pakolaisesta, maahanmuuttajasta, turvapaikanhakijasta, vieraskielisistä, kaikista yhtenä suurena kokonaisuutena. Niinpä tässä juuri päätin tarkistaa, mikä on vieraskielisten osuus Suomessa, ja sehän on 9 prosenttia, meidän virallisen tilaston mukaan noin viisisataatuhatta asukasta. Siinä suurin vieras kieli on venäjä, toiseksi suurin viro, kolmas englanti, ja sitten tulee arabia. Eli tässäkin luettelossa jo huomaatte, että sillä, mitä puhumme tässä turvapaikanhausta ja pakolaisista, on kovin vähän tekemistä vieraskielisyyden kanssa noin yleisesti. Vieraskielisten määrähän on Suomessa hyvin voimakkaasti tässä viimeisen 10—20 vuoden aikana lisääntynyt.

Itse sanoisin, että edustan kantaa, josta voisin sanoa, että se on eräänlaista valtavirtaa varmasti, hienosti sanottuna mainstreamiä, ja, sanoisin ehkä myös, tolkun maahanmuuttoa. Se tarkoittaa sitä, että kyllä me kaikki tiedämme, että Suomen ikärakenne on tällä hetkellä sellainen, että meidän työvoimastamme, työikäisestä väestöstä, häviää 350 000 ihmistä vuoteen 2040 mennessä. 2040 kuulostaa kovin kaukaiselta, mutta kun katsomme 15 vuotta taaksepäin, vuosi 2010 vaikuttaa kovin läheiseltä.

Me tarvitsemme tähän maahan nimenomaan osaavia maahanmuuttajia, mutta totta kai sitten me myönnämme myös, että maahanmuuttoon liittyy ongelmia. Tätä tarkoitan tolkun ja tällaisella keskivertomaahanmuuttokeskustelulla. Maahanmuuttoa tarvitaan. Ei pidä yrittää ratsastaa jollain kauhukuvilla siitä, että kaikki maahanmuutto on huonoa, ja ikään kuin ruokkia tällaista ksenofobiaa eli muukalaispelkoa ja siitä tehdä sitten politiikkaa. Mutta samalla joudumme tunnustamaan, että kyllähän tietysti maahanmuutto tuo ongelmia. Ongelmat pitää ratkoa, eikä niiden ainoa ratkaisu voi olla koko maahanmuuton estäminen, koska silloin emme saa niitä hyötyjäkään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

Itse olen sitä mieltä, että esimerkiksi työn takia, avioliiton tai parisuhteen takia, opiskelun takia Suomeen muista maista tuleminen on tervetullutta, samoin myös humanitaarinen maahanmuutto siinä laajuudessa kuin etukäteen on suunniteltu, esimerkiksi tietty määrä kiintiöpakolaisia. Mutta uskallan sanoa ihan tässä kuitenkin suoraan, että pelkän Suomen sosiaaliturvan etujen kalastelu tai muunlainen keinottelu taikka peräti rikollisin aikein Suomeen tulo on sellaista, jota meidän pitää pyrkiä kaikin tavoin estämään, eikä sellainen ole Suomeen tervetullutta. Tämä on ollut linjani tässä jo pitkään. Kirjoitin vuonna 2019 ollessani ensimmäistä kertaa eduskuntavaaliehdokkaana Facebook-kirjoituksen tästä aiheesta. Eli maassa on eletävä maan lakien mukaan ja yritettävä integroitua. Siitä on aivan loistavia esimerkkejä meillä kaikilla täällä keskuudessamme, miten ahkerat maahanmuuttajat ovat hienosti onnistuneet integroitumaan tänne. Mutta niin kuin sanottu, en haluaisi esimerkiksi nyt käsiteltävänä olevaa ulkomaalaislain muutosta käyttää taas kerran sellaisen mahtipontisen maahanmuuttokeskustelun osana, jossa sitten kritisoidaan tällaisilla stereotyyppioilla jälleen kerran kaikkea maahanmuuttoa mahdollisimman huonoksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Alametsä.

17.35 Alviina Alametsä vihr: Kiitos paljon, arvoisa puhemies! Kansallisen turvallisuuden lisääminen on erittäin tärkeää, ja kuten kollega Peltonen kuvasi, siihen liittyvät esitykset täytyy käsitellä perusteellisesti. Perustuslakivaliokunta on huomioinut, että tällä hetkellä lainvalmistelua ei ole toteutettu asianmukaisesti vaan ilman kunnollista kuulemistä ja vaikutusarviointia. Näin tärkeissä asioissa toivon hallitukselta täsmällisyyttä, koska kyseessä on tärkeitä kysymyksiä, jotka saavat tukea myös oppositiosta monin osin.

Tässä salissa ei varmaan ole tavanomaista tai suosittua antaa hallitukselle mitään poliittisia vinkkejä, mutta teen kuitenkin tällä kertaa niin. Minä mietin, että sellainen maahanmuuttopolitiikka, joka sekä parantaisi kansallista turvallisuutta että mahdollistaisi maahanmuuton esimerkiksi taloudelliset hyödyt, toteuttaisi hallituksen laajempia tavoitteita. Mutta nyt maahanmuuttopolitiikkaa tiukentavat esitykset kokonaisuutena heikentävät suomalaisten tilannetta, tulevaisuutta, ulkomaalaisten työntekijöiden asemaa ja houkuttavuutta Suomen osalta kansainväliselle työvoimalle. Jälkimmäinen olisi kuitenkin erittäin tärkeää meidän taloudelle ja tulevaisuudelle, mistä monet asiantuntijat ovat huomauttaneet päättäjille. Pitää myös muistaa, että suurin osa maahanmuuttaneista ei tietenkään muodosta minikäänlaista riskiä meidän turvallisuudelle tai suomalaisille vaan haluavat yksinkertaisesti rakentaa tätä maata.

Jos hallitus ja eritoten kokoomus välittää taloudesta, miten aiotte ratkaista tämän ristiriidan hallituksessa, ja olisiko meidän mahdollista rakentaa jotakin sellaista, missä sekä huomioidaan kansallinen turvallisuus että edistetään niitä kiistattomia hyötyjä, mitä hyvästä maahanmuuttopolitiikasta voisi olla? Kysyn vilpittömästi ja ajattelen, että tämä on Suomen tulevaisuuden kannalta tärkeä asia, koska monilta osin tarvitsemme myös työteliäitä, ahkeria ja tänne hyvin aikein tulevia maahanmuuttajia. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, jonka jälkeen sitten ministeri saa puheenvuoron, jos haluaa.

17.37 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Ajattelin tulla tälle vasemmalle puolelle salia puhumaan, kun uskon, että nämä asiat ovat pitkälti täällä salin oikealla puo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

lella aika lailla selviä, niin ehkä se kantautuu sitten paremmin myöskin tänne salin vasemmalle puolelle.

Tässä hallituksen maahanmuuttopolitiikassa on minun mielestäni kaksi tavallaan aika kunnioitettavaa lähtökohtaa, mikä on uutta Suomessa. Ensinnäkin maahanmuuton, joka tähän maahan suuntautuu, pitää lähtökohtaisesti olla kansantaloudelle kannattavaa ja toisaalta myöskin suomalaiselle yhteiskunnalle turvallista, eli huomioidaan se kansallinen turvallisuus osana tätä maahanmuuttopolitiikkaa. Ja se on fiksu lähtökohta. Valitettavasti näin ei ole aina ollut, eikä valitettavasti nykytilassakaan ole, ennen kuin näitä uudistuksia, positiivisia uudistuksia, saadaan vietyä läpi meidän lainsäädäntöömme, ja meillä on ollut tällaisia selkeitä aukkoja tässä politiikassa, mitä on harjoitettu.

Ja tämä ongelmahan ei ole ollut vain Suomessa vaan yleisesti läpi Euroopan monissa muissakin maissa, ja Ruotsihan siitä toimii kauheana esimerkkinä, kun sinne maahan on saapunut satoja ja satoja tuhansia ihmisiä nopealla vauhdilla, ja nytten pommit räjähtelevät ja luodit viuhuvat vaan pitkin poikin siellä Tukholman lähiöissä ja monissa muissa kaupungeissa, missä jengit ovat ottaneet vallan. Se on ollut vasemmistolaisen, ääliöliberaalin maahanmuuttopolitiikan seurausta eikä minkään muun seurausta, ja Ruotsissakin tämä ongelma on tajuttu, niin myös monissa muissa maissa, ja siellä on lähdetty kiristämään monia maahanmuuttopolitiikkaan liittyviä säädöksiä, ja näin nyt tehdään myös Suomessa.

Ei siis ole millään tavalla poikkeuksellista yleiseurooppalaisella tasolla, että Suomi jotenkin poikkeaisi nyt muista maista, vaan täysin muiden maiden perässä mennään näissä kiristyksissä ja linjauksissa, joiden lähtökohta on siis se, että maahanmuutto on julkiselle taloudelle kannattavaa, eli koko Suomelle, ja toisaalta myöskin se on turvallista suomalaiselle yhteiskunnalle, ja näinhän sen pitää toimia. Toisin sanoen: maassa maan tavalla, ja jos ei se onnistu, niin sitten lähdetään maasta ulos, eli tänne tullaan tekemään töitä, ja jos ei sekään onnistu, niin sitten lähdetään ulos. Tämä on aivan järkevä lähtökohta.

No, sitten täällä on sanottu, että ei pidä ruokkia kauhukuvia, ja yleisesti julkisessa keskustelussa kun maahanmuutosta puhuu — no, lähinnä perussuomalaiset nostavat esiin näitä kriittisiä näkökohtia, mitä muut eivät vaivaudu nostamaan syystä tai toisesta — niin sanotaan, että kun ”persut puhuvat niin ilkeällä tavalla” ja ”persut puhuvat tästä asiasta niin väärin”, niin kysyn vasemmistolta: miksi te ette sitten puhu näistä asioista oikealla tavalla, jos kerran perussuomalaiset puhuvat niistä väärällä tavalla?

No, sitten tämä mainehaitan väittäminen. Kuten hallintovaliokunnan puheenjohtaja Peltonkangas täällä aiemmin salissa totesikin, niin kyllä minä sanoisin, että aikamoisen mainehaitan koko maahanmuuttopolitiikan toimivuudelle muodostaa se, jos me nähdään, että syntyy tietynlaisia ongelmia, joihin poliitikot eivät suostuu reagoimaan vaan sulkevat silmät ja korvat siltä, ja sitten, kun joku uskaltaa nostaa näitä epäkohtia esiin, niin aletaan huutaa, että ”rasisti, rasisti, rasisti”. Ei sekään ole toimivaa. Se menettää silloin legitimitetin koko suomalaisen yhteiskunnan keskuudessa, ja moni suomalainen alkaa kyseenalaistaa sen maahanmuuttopolitiikan, ja siitä on haittaa koko suomalaiselle yhteiskunnalle kuten myös näille maahanmuuttajille itselleen — monesti myös niille, jotka eivät ole tehneet mitään väärää vaan tulleet tänne esimerkiksi tekemään töitä. Ei aiheuteta semmoista polarisaatiota, vaan nostetaan rohkeasti esiin niitä ongelmia, joita maahanmuuttopolitiikkaan kiistattomasti on liittynyt, erilaisia väärinkäytöksiä sun muuta.

Ja tästähän ei voi täysin syyttää myöskään vain jotain yksittäistä maahanmuuttajaa, vaan suomalainen yhteiskunta, suomalaiset päätöksentekijät, ovat vastuussa siitä, että täällä noudatetaan lakia, ja toisaalta, jos laki ei ole ajan tasalla, niin se laki laitetaan ajan tasalle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

siltä osin, että jos huomataan, että väärinkäytöksiä tapahtuu, niin sitten estetään se. Eivät poliitikot voi olla niin sinisilmäisiä, että sulkevat silmät ja korvat näiltä ongelmilta jonkun rasismihuudon pelossa, kun vihreät huutavat Twitterissä, että tästä aiheutuu mainehaittaa. Semmoisen pelossa ei voi vain tavallaan käpertyä piiloon, että ”ei voida tehdä tälle asialle mitään”. Pitää uskaltaa puuttua ongelmiin. Nyt niihin ongelmiin puututaan, ja se on loistava kehitys, ja haluan siitä kiittää lämpimästi sisäministeri Rannetta, joka määrätietoisesti näitä toimia yhdessä hallituksen kanssa edistää, ja myöskin ministeri Rantasta, joka tällä hetkellä on poissa valtioneuvoston työstä. Mutta joka tapauksessa loistavia uudistuksia, joita nyt viedään eteenpäin.

Kukaan ei halua Ruotsin tietä, uskoakseni, mutta valitettava tosiasia on se, että osa tämän salin poliitikoista ja heidän ratkaisuihistaan on sellaisia — täällä vasemmalla puolella ehkä vähän enemmän — että heidän linjallaan Suomi menisi lopulta sinne Ruotsin tielle, jossa ne pommit paukkuisivat ja luodit viuhuisivat. Että kun tästä ei selvitä vain kotouttamisella ja lisäsosiaaliturvalla, vaan tähän tarvitaan oikeasti toimia, joilla ihmiset kotiutuvat tänne, toisin sanoen pääsevät työelämään kiinni, oppivat kielen ja kunnioittavat suomalaista lainsäädäntöä. Sen pitää olla järkevän maahanmuuttopolitiikan lähtökohta, eivät mitkään pelkät kivat ruoka- ja pelihetket, koska ne eivät sitä automaattisesti edistä. Ne eivät johda siihen, että se yksilö, joka tänne tulee, oikeasti integroituu osaksi tätä yhteiskuntaa, vaan se työ johtaa siihen, ja yhteisöllisyys, jonka se työelämä takaa, johtaa siihen, että tämä ihminen kunnioittaa suomalaista lainsäädäntöä. Se on järkevää maahanmuuttopolitiikkaa, ja lämpimästi vielä kerran haluan kiittää hallitusta näistä uudistuksista, joita viedään eteenpäin siitä huolimatta, että huutoa tulee. Nämä ovat suomalaisille ja Suomelle hyväksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Ranne. Mitäs, riittääkö 3 minuuttia? [Lulu Ranne: Riittää, kiitoksia!]

17.42 Liikenne-, viestintä- ja sisäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Maahanmuuttopolitiikkaa johdetaan nyt tiedolla — ei millään toivolla ja haaveilla — ja se näkyy myöskin tässä hallituksen esityksessä. Me teemme ennätysmäärän maahanmuuttopolitiikkaan liittyviä esityksiä, ja tämän takia on tärkeää, että me myöskin katsomme, kuinka siellä sisäministeriössä virkamiehet pystyvät valmistelemaan nämä perusteellisesti ja voimme tuoda tänne asianmukaisia ja tietoon pohjautuvia esityksiä. Tämän määrän vuoksi ja myöskin meidän sisäministeriön virkamiesten työkuorman vuoksi näitä on porrastettu. Kokonaisuus tietenkin aukeaa siitä, kun perehtyy asioihin näiden kaikkien eri esitysten osalta.

Hallitus todella ajaa maahanmuuttopolitiikkaa, joka vahvistaa taloutta ja turvallisuutta. Meillä ei ole enää niin sanotusti laput silmillä, vaan nimenomaan painotamme näissä esityksissämme tietoa.

Tämän esityksen osalta myöskin voi todeta, että tässä on ollut ihan tavanomainen, normaali lausuntoaika. Kiitän tässä vaiheessa oikeastaan kaikkia puheenvuoron pitäjiä hyvin asiallisista puheenvuoroista ja toivotan sinne hallintovaliokuntaan hyvää ja perusteellista käsittelyä.

Tähän loppuun oikeastaan voi todeta vielä sen, että kun me katsomme ympärillemme koko EU:n tasolla ja tietenkin erityisesti Pohjoismaissa, niin Suomi siirtyy nyt maahanmuuttopolitiikassa yleispohjoismaiselle tasolle. Ruotsissa onkin jo hyvin suoraan todettu,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

että sinne halutaan autojen rakentajia, ei autojen polttajia. Mekin tarvitsemme tietenkin tänne maahanmuuttajia, jotka rakentavat meidän kanssamme Suomea. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ehditään vielä nippa nappa yksi puheenvuoro ennen vaihtoa. — Edustaja Eerola, ja sen jälkeen siirrytään seuraavaan asiakohtaan.

17.45 Juho Eerola ps: No niin, kiitos, arvoisa rouva puhemies tästä yllätyksestä vielä tämän asiakokonaisuuden loppuun! Tämä hallituksen esitys ulkomaalaislain muuttamisesta on mielestäni tärkeä askel kohti tehokkaampaa ja hallitumpaa maahanmuuttopolitiikkaa. Esitys tiukentaa näitä säilöönoton ja maahantulokiellon säännöksiä, mikä edistää palautusprosessin sujuvuutta ja varmistaa edelleen, että viranomaisilla on tarvittavat välineet yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamiseksi.

Eli nyt siis käsitellään hallituksen esitystä, jolla pyritään vahvistamaan Suomen maahanmuuttopolitiikkaa turvaamaan paremmin yleistä turvallisuutta. Esitys on merkittävä askel eteenpäin, kun puhutaan tällaisen laittoman maassa oleskelun ehkäisystä ja maasta poistamisen tehostamisesta, ja on osa niitä lakiesityksiä, joita olen oikeastaan odottanut jo vuodesta 1999 lähtien, kun aloitin työuran turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksessa.

Tämä säilöönoton keston pidentäminen ja maahantulokiellon tiukentaminen lähettää selkeän viestin, että Suomi ei tule sallimaan enää tätä järjestelmän hyväksikäyttöä samalla tavoin kuin tähän asti on ollut. Erityisesti vakaviin rikoksiin syyllistyneet henkilöt on pidettävä poissa maasta, sillä tällaisia henkilöitä meillä on ihan riittävästi omastakin takaa, ei tarvita ulkomaalaisvahvistuksia tässä pelissä. Meidän on tosiaan tehtävä kaikki voitava tämän kansallisen turvallisuuden vahvistamiseksi vielä tästä eteenkinpäin.

Minä tietysti tuen tätä esitystä ja toivon, että sitä tukee mahdollisimman moni muukin, koska se vastaa niihin huoliin liittyen laittomaan maassa oleskeluun ja tuo selkeitä ratkaisuja kansallisen turvallisuuden parantamiseksi. Tämä säilöönoton kesto aika ja maahantulokiellon tiukentaminen lähettää selkeän viestin siitä, että Suomi ei suvaitse lakien kiertämistä tai järjestelmän minkäänlaista hyväksikäyttöä.

Omasta mielestäni tämä laki ei ole pelkästään tekninen muutos, vaan sillä on syvällisempi vaikutus yhteiskuntamme turvallisuuteen. Meidän tulee varmistaa se, että viranomaisillemme on tehokkaat välineet käyttää tätä säilöönottoa ja maahantulokieltoa silloin, kun kyseessä on henkilöt, jotka tosiaan vaarantavat yleisen järjestyksen ja turvallisuuden.

Ihan kuin edustaja Bergbom tuossa aikaisemmin, haluan kiittää koko hallitusta ja ministeri Rannetta ja myöskin ministeri Rantasta, jos jossain tätä lähetystä kuuntelette.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.48.

Keskustelua jatkettiin kello 19.08.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

19.08 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Ulkomaalaislain päivittäminen on tarpeellista. Meillä on ulkomaalaisia, jotka ovat hakeneet turvapaikkaa Suomesta useita kertoja peräkkäin. Perusteluja turvapaikan myöntämiselle ei ole, mutta henkilö jää maahan oleskellen täällä laittomasti. Valituskierteiden jälkeen henkilö hakee uudestaan ja uudestaan turvapaikkaa, jopa yli viisi kertaa, ja tämä prosessi saattaa kestää jopa useita vuosia. Tämän laittomasti maassa oleskelevan palautuksen viivästyminen ei ole Suomen edun mukaista. Pahimmassa tapauksessa turvapaikanhakija syyllistyy täällä erilaisiin rikoksiin, ja turvapaikkaprosessin ollessa kesken häntä ei voi karkottaa maasta ja asettaa maahantulokieltoon. Uusi laki antaisi tällaisissa tapauksissa mahdollisuuden ottaa henkilö säilöön, jotta yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle vaarallista henkilöä voidaan estää tekemästä lisää rikoksia siihen saakka, kunnes hänet voidaan karkottaa tai hän lähtee itse vapaaehtoisesti maasta. Säilöönottoa koskevilla ehdotuksilla pyritään edistämään tehokasta palauttamispolitiikkaa, joka on välttämätön osa hallittua maahanmuuttopolitiikkaa. Jos palautukset eivät toimi, jäävät ihmiset maahan laittomasti.

Maahantulokieltoa koskevalla sääntelyllä ja sen uudistamisella pyritään estämään ennalta maahanmuutto- ja turvapaikkajärjestelmän hyväksikäyttöä ja torjumaan turvallisuuden liittyviä uhkia. Maahantulokiellossa oleva henkilö voidaan käännä rajalta tai — mikäli hän on päässyt maahan jotakin reittiä pitkin — viimeistään hänen joutuessaan viranomaisen kanssa tekemisiin.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti ulkomaalaislakia muutettaisiin siten, että säilöönottoa ja maahantulokieltoa koskevat säännökset tehostaisivat vapaaehtoisista maasta poistumista ja viranomaistoimin tapahtuvaa maasta poistamista sekä tarjoaisivat nykyistä paremmat keinot turvata yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Myös turvallisuusviranomaiset kannattivat hallituksen esitystä ja pitivät sitä tärkeänä kansallisen ja yleisen turvallisuuden parantamisen kannalta. Poliisihallitus ja Rajavartiolaitos pitivät kannatettavana poliisin ja rajavirtioviranomaisten toimivallan lisäämistä maasta poistamista ja maahantulokieltojen määräämistä koskevissa asioissa. Toimivallan laajennuksen nähtiin vähentävän turvaamistoimien käyttöä ja sujuvoittavan toimintaa.

18 kuukauden säilöönoton enimmäisaika on EU-lainsäädännön mukainen ja koskee vain harvinaisia tapauksia, joissa maasta poistaminen jostakin syystä viivästyy. Tämä on linjassa EU:n palauttamispolitiikan kanssa ja noudattaa tiukkoja valvonta- ja tarkastelusääntöjä.

Tälläkin hetkellä maassamme oleskelee rikosten vuoksi karkotettavia ulkomaalaisia henkilöitä, joiden karkotuksia ei voida laittaa täytäntöön, koska vastaanottava maa ei ota heitä vastaan.

Arvoisa puhemies! Muutokset säilöön ottamiseen ovat siis tarpeellisia niin sisäisen turvallisuuden kuin Suomen ulkopuolelta tulevien turvallisuusuhkien vuoksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

19.11 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Ulkomaalaislakia on muutettu jo monta kertaa ja maahanmuuttoon liittyviä esityksiä tuotu tällä kuluvalle hallituskaudella jo useita tänne saliin. Lakimuutosten pilkkominen useisiin esityksiin vaikeuttaa eduskunnan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

kykyä arvioida kokonaisuutta ja esitysten vaikutuksia. Lisäksi monissa esityksissä on ollut vain lyhyt lausuntokierros, ja tätä myös perustuslakivaliokunta on kritisoinut.

Toivoisinkin hallitukselta huolellisuutta maahanmuuttoon liittyvien hallitusten esitysten valmistelussa. Valmistelun on oltava laadukasta ja kokonaisuudet ymmärtävää, eikä esitysten tai niiden kiireellisyyden perusteena saa olla vain hallitusohjelman toteuttaminen.

Tässä kyseisessä esityksessä on kuitenkin myös kannatettavia muutoksia mutta myös ongelmallisia muutosesityksiä. Sen vuoksi toivon, että tämäkin esitys käydään huolella läpi valiokunnassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.12 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä säilöönoton enimmäiskesto pidennettäisiin 12 kuukaudesta 18 kuukauteen maasta poistumiseen liittyvissä tilanteissa, lisättäisiin mahdollisuus pidentää säilöönoton enimmäiskesto ennen maastapoistamispäätöksen tekemistä 6 kuukaudesta 12 kuukauteen yleiseen järjestykseen ja yleiseen turvallisuuteen ja kansalliseen turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. Ja maahanmuuttokielon määräämistä muutetaan myös. Tehdään siitä aiempaa velvoittavampaa sellaisessa tilanteessa, jossa henkilölle ei ole annettu vapaaehtoisin paluun aikaa tai hän ei ole poistunut maasta hänelle annetun vapaaehtoisin paluun ajan kuluessa. Muutos tehdään rajaamalla näissä tilanteissa kokonaisharkinta koskemaan ainoastaan lapsen etua ja perhe-elämän suojaa. Kuten täällä jo todettiin, lain säätämisen perusteena ei voi olla vain hallitusohjelman tehdyt kirjaukset, vaan tämä hallituksen esitys on ulkomaalaisten oikeuksia tosiasiallisesti ja merkittävästi rajoittava, heikentävä muutos, jota toteutetaan lisäksi kiireellä ilman asianmukaista lainvalmistelua, kuulemisia, vaikutusarviointeja.

Oikeastaan haluaisin kysyä, mikä on se konkreettinen vaikutus, jota tällä lailla tavoitellaan. Se ei tästä käy ilmi. Säilöönoton ja maahanmuuttokielon tiukentaminen vain tiukentamisen vuoksi lisää mahdollisesti, todennäköisesti säilöönottoja. Se tuo lisää kuluja, se lisää myös paperittomuutta, eikä tästä ole näkyvillä mitään hyötyä. Tämä vaikuttaa turvallisuustatterilta. Vihreiden vaihtoehdossa kieltäisimme alaikäisten säilöönoton ja lyhettäisimme aikuisten säilöönoton enimmäisaikaa neljään kuukauteen. Vahvistaisimme vapaaehtoisin paluun tukitoimia ja uudistaisimme kokonaisvaltaisesti ja holistisesti maahanmuuttojärjestelmää inhimillisempään suuntaan. Kun tämmöistä vastakkainasettelua maahanmuuttajien ja kantaväestön välille luodaan, saadaan aikaan heikkoa kotoutumista. Sitä purkamalla ja hyvällä vastaanotolla saadaan hyvää kotoutumista, ja se poistaa näitä ongelmia paljon enemmän. Kielteisen päätöksen saaneiden inhimillinen kohtelu pitää huolen siitä, että hakija ymmärtää päätöksen sisällön ja perusteet sekä muutoksenhakumahdollisuudet ja kykenee elämään ihmisarvoista elämää päätöksestä huolimatta. Tämä myös vähentää niin itsetuhoisuuden kuin radikalisoitumisen riskiä.

Valitettavasti hallitus myös vähentää mahdollisuutta saada lainopillista apua näihin tilanteisiin. Sitä rajoitetaan leikkaamalla järjestöiltä, jotka ovat apua tarjonneet. Ja sitten vielä, vaikka rahoitusta myönnettäisiin, STEAn ehtoihin ollaan tehty rajausta, että tätä lainopillista apua ei saisi antaa sillä rahoituksella. Tämä koskee nyt sitten osittain myös esimerkiksi väkivallasta kärsineitä naisia, ei pelkästään tätä, mutta siinä menee taas lapsi pesuveden mukana.

Arvoisa puhemies! Hallituksen antamien lukuisien ulkomaalaislain ja liitännäisten lakien muutosten yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu, eikä valmistelun aikataulu olisi tällaista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

kunnollista arviointia mahdollistanutkaan. Perustuslakivaliokunta on huomauttanut, että samaan lainsäädäntökokonaisuuteen liittyvät samanaikaiset uudistukset tulisi pyrkiä koostamaan yhteen hallituksen esitykseen ja arvioimaan tällaisten samoihin perusoikeuksiin liittyvien uudistusten vaikutuksia mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Hallitus on valitettavasti jättänyt tämän perustuslakivaliokunnan antaman huomautuksen huomiotta.

Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten perusteella Suomen on turvattava ulkomaalaiselle menettely, jossa ratkaistaan hänen oikeutensa tulla Suomeen tai jatkaa oleskelua täällä. Siksi oleskeluluvan peruuttamista ja maahantulokiellon määräämistä Suomen ulkopuolella voi pitää kohtuuttomana. Kaikissa turvapaikanhakutilanteissa on huomioitava ehdoton palautuskielto. Suomessa tehty hakemukset on tutkittava yksilöllisesti, jotta voidaan varmistua, ettei ketään palauteta alueelle, jossa hän voi joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen, vainon tai muun ihmisarvoa loukkaavan kohtelun kohteeksi, eikä alueelle, josta hänet voitaisiin lähettää sellaiselle alueelle. Oleskeluluvan peruuttaminen Suomen ulkopuolella voisi mahdollisesti johtaa myös tällaisiin tilanteisiin, joissa palautuskieltoa rikotaan.

Olen sitä mieltä, että sellaista maahanmuuttoa, josta täällä riskinä puhutaan, voimme parhaiten ennaltaehkäistä sillä, että välitämme oikeaa tietoa näihin lähtömaihiin. Ja juuri tuon edellisen pidemmän kehityspoliittisen keskustelun puitteissa välitämme myös sitä apua, tukea, jolla maassa elinolosuhteet kehittyvät sellaisiksi, että sieltä ei myöskään haluta lähteä liikkeelle. Tässä on paljon toimivampia keinoja olemassa kuin säilöönoton lisääminen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

19.18 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on kohdistaa apu hädänalaisille ja estää järjestelmän väärinkäyttöä. Esitys on osa Orpon hallituksen maahanmuuttopoliittikan linjanmuutosta kohti pohjoismaalaista mallia. Uskottavan turvapaikkajärjestelmän kiinteä osa on tehokkaat palautukset. Jos palautukset eivät toimi, jäävät ihmiset maahan laittomasti, mikä murentaa maahanmuutto- ja turvapaikkajärjestelmän hyväksyttävyyttä.

Säilöönottoa koskevat muutokset edistävät tehokasta palauttamispolitiikkaa. Ulkomaalaisienkin on kunnioitettava Suomen lainsäädäntöä ja länsimaisia arvoja. Esityksen myötä viranomaisille annetaan laajemmat toimintamahdollisuudet tapauksissa, joissa lainsäädäntöä ei kunnioiteta, esimerkiksi mahdollistamalla pidemmän määräaikaisten maahantulokiellon määrääminen ja estämällä rikollisiin syyllistyneiden henkilöiden paluu Suomeen. Keskeinen esityksen tavoite on tehostaa laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistamista ja turvata paremmin yleinen järjestys ja yleinen turvallisuus sekä kansainvälinen turvallisuus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari, poissa. — Edustaja Lundén.

19.19 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Tämä esitys on olennainen askel lainsäädännön päivittämisessä, koska sillä on maamme turvallisuutta edistäviä vaikutuksia. Tässä puheessa haluan kertoa teille muutamia keskeisiä syitä, miksi tämä hallituksen esitys on erityisen hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

Ensinnäkin tällä esityksellä pyritään edistämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta ja ennen kaikkea kansallista turvallisuutta, sitä, että suomalaisilla olisi turvallista elää ja olla tässä maassa. Siinä, missä jotkut haluavat edistää laittomasti maassa olevien henkilöiden jäämistä Suomeen tarjoamalla palveluita toisensa perään veronmaksajien kustannuksella ja niin edelleen, meillä taas on selkeä viesti: Suomeen ei ole asiaa ilman asianmukaista syytä. Suomeen on mahdollista tulla elämään, töihin ja opiskelemaan, mutta sen pitää tapahtua yhteisten sääntöjen ja lakien puitteissa. Yksikään ihminen ei ole laitton, mutta voit olla maassa laittomasti. Näin sen ei pitäisi olla, ja siksi on tärkeää, että tehostamme laittomasti maassa olevien säilöönottoa ja heidän palauttamistaan kotimaahansa. Samalla viranomaisille annetaan paremmat mahdollisuudet ehkäistä ja torjua laitonta maahantuloa ja maassa oleskelua.

Arvoisa rouva puhemies! Yksi Suomen avaintavoitteista EU:n vaalikaudella 24—29 on unionin yhteisen palautuspolitiikan tehostaminen. Sen lisäksi, että vahvistamme palautuspolitiikkaa Suomessa, on tärkeää, että sitä tehdään yhteisellä rintamalla koko EU:ssa.

Toinen tärkeä asia on se, että meidän on välttämätöntä antaa viranomaisille välineitä, joilla heidän on mahdollista reagoida uudensuolaan turvallisuusuhkiin. Nykymaailma ei ole sama kuin ennen, ja valitettavasti turvallisuusuhatkin ovat muuttuneet. Näitä uhkia voivat olla esimerkiksi henkilöt, jotka osallistuvat terroristiseen toimintaan. Silloin viranomaisten täytyy kyetä oikealla tavalla, oikeaan aikaan ja tehokkaasti puuttumaan oikein keinoin. Tällä pyritään varautumaan ennalta arvattaviin riskeihin tulevaisuudessa.

Kolmanneksi haluan tuoda esille sen, että tässä esityksessä lakiin lisättäisiin mahdollisuus määrätä kolmannen maan kansalaiselle määräaikaan maahantulokielto enintään viideksi vuodeksi. Tällä hetkellä laki mahdollistaa enintään viiden vuoden määräaikaisen ja toistaiseksi voimassa olevan maahantulokiellon. Muutos olisi siis parempaan päin.

Arvoisa rouva puhemies! Loppuun haluan todeta, että meidän turvallisuudestamme huolehtivat alan ammattilaiset kannattivat tätä esitystä ja pitivät sitä tärkeänä kansallisen ja yleisen turvallisuuden parantamisen kannalta. Se itsessään kertoi mielestäni jo aika paljon.

Tämä hallituksen esitys on osa parempaa maahanmuuttopolitiikkaa ja parempaa turvallisuuspolitiikkaa. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

19.22 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen tämänkertaisesta ulkomaalaislain muutosesityksestä käyty lähetekeskustelu tänään tässä eduskunnan suuressa salissa aika hyvin osoittaa sen, että tässä esityksessä on kyse aikamoisesta tilkkutäkestä, joka on täynnä hyvinkin monenlaisia muutoksia, jotka ovat myöskin sisällöltään hieman eritasoisia ja muutoksinakin hieman vaihtelevia, kun suhteutetaan siihen, kuinka suuren muutoksen ne todellisuudessa tulevat aiheuttamaan. Ehkä itse ajattelen niin, että puolin ja toisin hyvässä tai pahassa näitä muutoksia ei kannattaisi lähteä dramatisoimaan vaan katsoomaan niitä asioita asioina. Ja kun tätä esitystä luen, niin löydän sieltä kannatettavia muutoksia ja löydän sieltä myös ongelmallisia muutoksia, joihin on hyvä sitten valiokuntavaiheessa päästä vielä tarkemmin pureutumaan.

Nostan yhden muutoksen, jota pidän kyllä tässä esityksessä mielestäni hyvänä. Se on tämä muutos, joka mahdollistaisi sen, että oleskeluluvan peruuttaminen ja maahantulokiellon määrääminen olisivat jatkossa mahdollisia myös ulkomailla oleskelevalle. Tämä muutos ei varsinaisesti ole asiana erityisen uusi. Tätä muutosta edistettiin jo viime vaalikaudel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2024 vp

la sisäministeriön valmistelemissa niin sanotussa LAMA-ohjelmassa, jossa keskityttiin erilaisiin laittoman maahanmuuton ongelmakokonaisuuksiin.

Tällä muutoksella pyritään mahdollistamaan esimerkiksi se, että voidaan puuttua näihin paljon otsikoissa olleisiin tapauksiin, joissa pyritään esimerkiksi estämään se, että vierastaistelijaksi lähtevä henkilö tai törkeisiin rikoksiin ulkomailla syyllistynyt henkilö voitaisiin asettaa maahantulokieltoon Suomen rajojen ulkopuolella. On arkijärjelle vieras tämä käytäntö, jossa henkilön pitäisi ikään kuin saapua tänne Suomeen, tulla täällä kuultavaksi ja prosessi hoidettavaksi, kun meillä on perusteet epäillä, että henkilö voi olla kansalliselle turvallisuudelle, yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle, vaaraksi, jos hän Suomeen palaa. Näitä tapauksiahan on äärimmäisen vähän, mutta on selvää, että lainsäädännön täytyy olla sellainen, että se pystyy tarvittaessa myös näihin tapauksiin riittävän vaikuttavasti puuttumaan.

No, valiokunnalle jää sitten se tärkeä tehtävä katsoa, että tämäkin muutos hallituksen esityksessä toteutetaan mahdollisimman täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Ymmärrän kyllä sitä lausuntopalautteen kritiikkiä, että osa esityksistä ei ole riittävällä tavalla täsmentynyt, ja odotan valiokuntakäsittelyä, että siellä pystytään myöskin täsmentämään näitä esityksiä riittävällä tavalla niin, että ne vastaavat siihen aitoon ongelmaan ja ovat myöskin lain soveltajalle riittävän selkeitä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.